

השבי,
לאן לדעתך נתאים את
"עושה מעשה
בראשית?"

להזכרה או לבקשה?

הזכרת גשמים ובקשת גשמים

מה ההבדל בין הזכרה לבקשה?

הזכרה - אנו מציינים עובדה. מזכירים שבח לקב"ה.

ה' הוא מוריד גשם, ה' הוא מוריד טל.

בקשה - אנו מבקשות בפועל ממש

בבקשה הקב"ה -תן לנו טל ומטר! תן ברכה!

הזכרת גשמים

דיני "משיב הרוח ומוריד הגשם"

מה אני עושה אם טעיתי בברכה?
מתוך קיצור שולחן ערוך סימן יט

אמרתי "מוריד הטל"
במקום "משיב הרוח"

לא צריכה לחזור ולתקן מכיוון
שהזכרתי שבה מסוים שקשור למים

היה ומוריד הגשם בלא חתימה רשום אובר אהה קדוש: (ה) אם מסופק ביטוח החסה אם הזכיר מוריד הגשם על לי
ים בחוקת שהזכירו כמו שהיה רגיל כל ימות החורף וצריך לחזור וביטוח הגשמים צריך גם כן לחזור על לי יום כי
לאחר לי יום אין צורך לחזור שכבר נחגל לשוננו לומר בהלכה וכן הפסח אמר בהרגל לשוננו:

בקז מוריד הטל: בחורף משיב הרוח ומוריד הגשם:

מכלכל חיים בחדר, מחיה מתים
ברחמים רבים, סומך נופלים, ורופא
חולים, ומתיר אסורים, ומקים אמונתו
לישי

אם מיהר ודילג גם על "מוריד הטל" וגם על "משיב הרוח"

אם נזכר מיד)עד הקל הקדוש - (יתקן במקום ,
ואם נזכר רק בהמשך - יחזור לראש התפילה.

הרוח ומוריד הגשם כלא חתימה רשום אומר אתה קדוש: (ה) אם מסופק בימות החמה אם הוכיח מוריד הגשם עד לי
יום בחוקת שהוכיחו כמו שהיה רגיל כל ימות החורף וצריך לחזור ויביטו הגשמים צריך גם כן לחזור עד לי יום סר
לאחר לי יום אין צריך לחזור שכבר נחרגל לשונו לומר כהלכה וסן הסתם אפר כהרגל לשונו.

בק"ח מוריד הטל: בחורף משיב הרוח ומוריד הגשם:

מְבַלְבֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד, מְתִיב מַתִּים
בְּרַחֲמֵי רַבִּים, סוֹמֵךְ נוֹפְלִים, וְרוֹפֵא
חוֹלִים, וּמְתִיר אֲסוּרִים, וּמְקִים אֲמוּנָתוֹ

מה בין הזכרת גשמים לשאלת גשמים?

בתקופת החורף אנו מזכירים את הגשם פעמיים
בתפילה. בתחילה אנו מזכירים את הגשם כדי
לשבח את ה' המוריד אותנו, ואח"כ אנו
מבקשים מה' שיברך אותנו בטל ומטר. בברכה
השניה, היא ברכת "מחיה המתים", אנו
משבחים "משיב הרוח ומוריד הגשם".

ותקנו להזכיר את שבח הגשם בברכת "מחיה
המתים", מפני שהגשמים מביאים חיים
לעולם.

שאלת הגשמים

דיני "טל ומטר"

בְּרַךְ עֲלֵינוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֵת הַשָּׁנָה
הַזֹּאת וְאֵת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ
לְטוֹבָהּ, וְתֵן ^{בְּקִצְ} בְּרָכָה (בְּחֹרֶף טַל וּמָטָר
וּבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְשַׂבְּעֵנוּ
מִטּוֹבָךָ, וּבְרַךְ שְׁנַתְנוּ כְּשָׁנִים
הַטּוֹבוֹת לְבְרָכָה, כִּי אֵל טוֹב וּמְטִיב
אַתָּה וּמְבָרַךְ הַשָּׁנִים. כָּרוּךְ אַתָּה יי
מְבָרַךְ הַשָּׁנִים:

שאלת הגשמים

דיני "טל ומטר"

בְּרַךְ עֲלֵינוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֵת הַשָּׁנָה
הַזֹּאת וְאֵת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ
לְטוֹבָהּ, וְיִתֵּן בְּרֵכְהָ (בְּחֹרֶף טַל וּמֵטֶר
וּבְרֵכְהָ) עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְשִׂבְעֵנוּ
מִטּוֹבָהּ, וּבְרַךְ שְׁנַתְנוּ כְּשָׁנִים
הַטּוֹבוֹת לְבְרָכָה, כִּי אֵל טוֹב וּמְטִיב
אֶתְהוּ וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים. כְּרוּךְ אַתָּה יי
מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

מתי נבקש בתפילה
" ותן טל ומטר לברכה"?

מיום ז' במרחשוון

ועד ערב יו"ט ראשון של פסח

מדוע מחכים עד ז' במרחשוון?

כדי שיספיקו כל האנשים

שעלו לרגל בהג הסוכות לחזור לביתם

לפני שיתחילו הגשמים!

דיני "טל ומטר"

- בארץ ישראל מתחילים לשאול על הגשמים בז' מרחשון ומבקשים מה' "ותן טל ומטר לברכה"

נזכרת עד סיום הברכה), לפני "תקע בשופר (" אומרת מיד.

רְפָאנוּ יי וְנַרְפֵּא, הוֹשִׁיעֵנו וְנוֹשְׁעָה
כִּי תִהְלֹתְנוּ אִתָּה, וְהִעֲלֵה
אֲרוּכָה וְרַפּוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מִכּוֹתֵינוּ.
כִּי אֵל מֶלֶךְ רּוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אִתָּה.
בְּרוּךְ אַתָּה יי, רּוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

(ש"ע) (א) כרכת השנים צריך לשאול בה מטר בימות הגשמים כ"ו ומתחילין לבילל ס' אחר תקופת חשר ויום התקופה ויום השאלה הם בכלל הסי' כ"ו: (ב) עד מתי שואלין הגשמים עד תפלת המנחה של ערב יום טוב הראשון של פסח: (ג) ואם שאל מטר אחר יו"ט הראשון של פסח בין שנזכר קודם סיום הברכה בין שנזכר אח"כ צריך לחזור לראש הברכה מטעם שנזכר בס"י קי"ד ואם לא נזכר עד לאחר חתימת ברכות אחרות צריך לחזור לראש ברכת השנים ולומר משם ואילך כל הברכות על הסדר: (ד) אם לא שאל מטר בימות הגשמים מחזירין אותו אפי' אם שאל טל: (ה) אם לא שאל מטר ונזכר קודם שהתחיל תקע בשופר שואלו שם כ"ו ואם נזכר אחר שהתחיל תקע בשופר קודם ש"ח אין מחזירין אותו ושואל בש"ח כ"ו ואם נזכר אחר חתימת ש"ח קודם שהתחיל רצה אומר ותן טל ומטר ואחר כך מתחיל רצה ונחשב כאלו שואלו בשופר ומה לא נזכר עד לאחר שהתחיל רצה אם לא עקר רגליו חזר לברכת השנים ואם עקר רגליו חזר לראש התפלה ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו אע"פ שלא עקר רגליו דינו כעקר וה"ה אם רגיל לומר תחנונים וסיים תחנוניו ואמר אחריהם יחיד לרצון וגו' שבאמירת פסוק זה עשה היסח הדעת מלומר עוד תחנונים ונשלמה תפלתו:

בְּרַךְ עֲלֵינוּ יי אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה
הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאֹתָהּ

לְטוֹבָה, וְתֵן בְּרָכָה (בחו"ף טל ומטר

בְּבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְשַׂבְּעֵנוּ

מִטּוֹבָה, וּבְרַךְ שְׁנַתְנוּ כַּשָּׁנִים

הַטּוֹבוֹת לְבְרָכָה, כִּי אֵל טוֹב וּמְטִיב

אֶתְּהָ וּמְבָרַךְ הַשָּׁנִים. בְּרוּךְ אַתָּה יי

מְבָרַךְ הַשָּׁנִים:

דיני "טל ומטר"

אם נזכרת ב"שומע תפילה",
אומרת "ותן טל ומטר לברכה"
כי אתה שומע תפילת כל פה"

אם כבר התחילה "רצה",
חוזרת ל"ברך עלינו."

אם לא נזכרה והיא כבר אחרי
הפסיעות ל"עושה שלום"
חוזרת לראש התפילה.

תפלת חול 57

כט

תפלות ותחנונים אתה, ומלפניך
מלכנו ריקם אל תשיבנו. כי אתה
שומע תפלת כל פה. ברוך אתה יי,
שומע תפלה:

רצה יי אלהינו בעמך ישראל
ולתפלתם שעה, והשב העבודה
לדביר ביתך, ואשי ישראל ותפלתם
באהבה תקבל ברצון, ותהי לרצון
תמיד עבודת ישראל עמך:

בראש חודש ובחול המועד אומרים כן יעלה ויבוא*

(ה) שכן למחר בראש חודש יעלה יעלה בערבות אשלי נלל אי על ראש חודש אין נרץ למור אל
בשמיים ותנחם אל מוכר קודם שלמר מידים אמר שקדים הרכה אימר במקום שוכר. ולא מוכר קודם
שלמר י' מנחת המחיר ילמר עוד הפסם ותחיה ולא החיל מידים אל מוכר קודם שערך תלוי חור לרנה ולא
לאמר שערך תלוי חור לרנה הפסלה. ולא אמר ידיו לרנן והקים דעמו מלמר חסונים יד כעקר תלוי: (ג) שכן
יעלה יעלה בחול המועד אשלי בערבות נרץ לחור כמו בשמיים ראש חודש: (ג) המוסק אל אמר יעלה יעלה חור
ותפלה: (ד) שכן יעלה יעלה בשמיים ותפלה חוסף אל יחור להפלה עוד שמיים: (ה) עין ששכה יעלה יעלה בחול
נקל רס לא יחור וקוף שהשלים חסלמו אל לא השלים חור לרנה: (ו) עין ששכה יעלה יעלה בחסלמו נללס לא יחור
רשמן על חסלמו נקול רס לכן ילמר אלוי נעור ויסקפ ג' פסיעות אמר חסלה נקול רס:

* בראש חודש ובחול המועד אומרים זה:

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבא ויגיע, ויראה וירצה וישמע,
ויפקד ויזכר ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו,
משיח בן דוד עבדך, ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו, ויזכרונו ויפקדוננו,
בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה, לחן ולחסד ולרחמים ולחיים
טובים ולשלום ביום לראש חודש ראש החדש הזה, לפסח חג המצות הזה,
למנוחת חג הסוכות הזה, וזכרונו יי אלהינו בו לטובה, ופקדוננו בו לברכה,
והושיענו בו לחיים טובים, ובדבר ישועה ורחמים, חוס וחנו, ורחם
עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה:
ותחזינה

סיפור

● רב, האמורא המפורסם מן התלמוד, הגיע פעם לעיר אחת בה לא ירדו גשמים זמן רב. לפי המסורת, כאשר יש שנת בצורת קובעים הרבנים יום צום וכל הקהילה מתכנסת אל בית הכנסת כדי להעתיר בתחנונים לבורא העולם שיוריד גשם.

● שמעו כל חברי הקהילה וצמו כפי שקבע רב, לא אכלו ולא שתו. אבל הגשם בושש מלהופיע.

● התכנסו כולם לתפילה משותפת, וכחזן נבחר יהודי פשוט שעבד לפרנסתו כמורה המלמד תורה לילדים.

כשהגיע החזן בתפילה למילים
"משיב הרוח!" החלה פתאום
לנשב רוח חזקה.

כשהוא המשיך ואמר "מוריד הגשם!

החל לרדת גשם!

רב המופתע ביקש לדבר עם המורה לאחר
התפילה.

"מה הסוד שלך?" הוא ביקש לדעת.

"מהם המעשים הטובים אותם אתה

מקיים, בזכותם שמע האלוקים

לתפילותיך?"

● "אני מלמד ילדים תורה" השיב המורה בפשטות .
"וכאשר מגיע אליי תלמיד בן עניים, אני מקבל אותו
לכיתתי ולא גובה ממנו שכר לימוד. עבורי, בני העניים
ובני העשירים זוכים לאותו יחס.

"בנוסף לכך, אני משתדל בכל כוחי שהתלמידים שלי ילמדו תורה. יש לי בבית בריכה מלאה בדגים, ובכל פעם שאני רואה תלמיד מתרשל בלימודיו, אני משחד אותו בדגים עד שהוא מצטרף אלינו."
הבין רב כי בזכות מעשי החסד ולימוד התורה של אותו מורה פשוט, הוא זכה שתפילתו נענתה באופן מידי.

(על-פי מסכת
תענית דף כד)

אז מה למדנו?

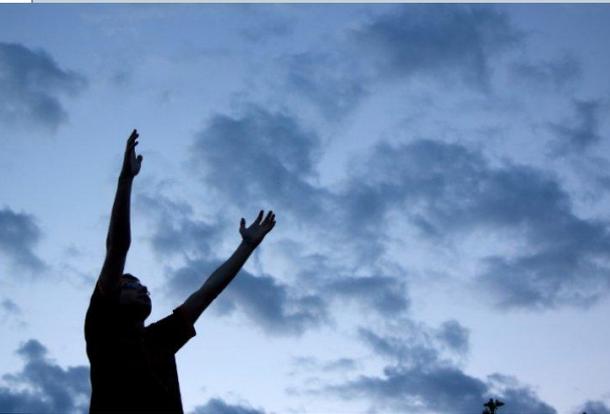

● כשרוצים משהו צריך לבקש!

● להתפלל!

● לעשות "כלים" כדי שתפילתנו תתקבל.

● וכמובן לא לשכוח להודות.

כתבי במחברת:

ז' חשוון - מתחילים לבקש גשמים

1. מבקשים גשמים בברכת _____
בתפילת שמונה עשרה.
2. מתחילים רק בז' בחשוון כדי
ש _____.
3. יפה שכחה להגיד ותן טל, ונזכרה
בסוף תפילת שמונה עשרה, מה דינה?
